

ROMÂNIA
Avocatul Poporului
Ombudsman

Str. Eugeniu Carada, nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

Doamnei judecător dr. Doina Livia Stanciu,
Președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Stimată Doamnă Președinte,

În temeiul art. 514 și urm. din Codul de procedură civilă, vă sesizăm cu următorul:

RECURS ÎN INTERESUL LEGII

***privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale privind includerea
perioadei de ucenicie la calculul vechimii în muncă***

Pe rolul instanțelor judecătorești s-au aflat numeroase cauze prin care se solicită recunoașterea ca vechime în muncă a perioadei de ucenicie, în care solicitantul a fost ucenic cu plată și a urmat cursurile unei școli profesionale. Examinarea jurisprudenței la nivel național a relevat că instanțele de judecată au soluționat diferit această problemă de drept. Elementele puse în discuție sunt următoarele:

- existența unui contract de ucenicie;
- plata salariilor / indemnizațiilor;

- plata cotizațiilor de asigurări sociale;
- existența unui contract de muncă.

Soluțiile sunt de admitere a cererilor sau de respingere, după caz, iar în motivarea deciziilor s-a avut în vedere îndeplinirea fie a tuturor elementelor de mai sus, fie s-a cerut dovedirea numai a unuia, a două sau a trei dintre ele. **Toate deciziile de admitere** au considerat că este necesară probarea existenței unui contract de ucenicie, nu a unui contract de muncă. Cu privire la celelalte aspecte, practica instanțelor este foarte diferită:

- se consideră suficientă existența diplomei de absolvire și înscrierea mențiunii școlii în carnetul de muncă, fără a fi necesară probarea celorlalte elemente (salariu, contribuții sociale, adeverință de la școala sau întreprinderea respectivă),

- cererea se admite în baza unei adeverințe în care se precizează că ucenicul a beneficiat de toate drepturile legale prevăzute de Legea nr. 3/1950 cuprinzând Codul muncii;

- cererea se admite probându-se fie existența salariilor ucenicilor, dar nu și plata contribuțiilor sociale; fie plata contribuțiilor, dar nu și a salariului;

- cererea se admite întrucât s-a făcut dovada plății salariilor și a achitării contribuțiilor de asigurări sociale.

I. Având în vedere condițiile de admisibilitate impuse de art. 515 din Codul de procedură civilă, vă prezentăm opiniile diferite exprimate de instanțele judecătorești cu privire la această problemă de drept:

1. Într-o primă orientare de jurisprudență¹ – susținută de Curtea de Apel Craiova și Curtea de Apel Timișoara - s-a reținut că **perioada** în care persoana a

¹ **Anexa nr. 1 - decizia nr. 1886 din 14 martie 2011** pronunțată în dosarul nr. 8309/101/2010 de Curtea de Apel Craiova - Secția a II-a civilă și pentru de conflicte de muncă și asigurări sociale, irevocabilă; **decizia nr. 6630 din 5 septembrie 2011** a Curții de Apel Craiova, irevocabilă, prin care se menține sentința nr. 130 din 12 mai 2011 pronunțată de Tribunalul Mehedinți în dosarul nr. 10742/101/2010; **decizia civilă nr. 1613 din 29 iunie 2011** a Curții de Apel Timișoara, prin care se menține sentința civilă nr. 1973 din 3 decembrie 2010 pronunțată de Tribunalul Caraș - Severin, în dosarul nr. 2538/115/2010; **decizia nr. 2285 din 22 februarie 2012** a Curții de Apel Craiova, prin care se menține sentința nr. 233 din 22 noiembrie 2011 pronunțată de Tribunalul Mehedinți în dosarul nr. 6079/101/2011; **decizia nr. 3813 din 20 martie 2012** pronunțată de Curtea de Apel Craiova - Secția I

fost ucenic cu plată **trebuie să fie valorificată ca stagiul de cotizare**, întrucât se face dovada:

- plății salariului ucenicului în perioada de ucenicie;
- achitării cotizațiilor de asigurări sociale.

Această opinie se întemeiază pe următoarele considerente:

a) interpretarea *per a contrario* a dispozițiilor art. 89 din **Regulamentul de aplicare a Decretului nr. 292/1957**, conform căroră *"Nu constituie vechime în muncă timpul servit ca ucenic, practicant sau elev al unei școli profesionale cu excepția celor ce au cotizat la fostele case de asigurări sociale sau dovedesc că au primit un salariu"*;

b) prevederile art. 6 din **Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 4161/1953**, potrivit căroră *"contribuția pentru asigurările sociale se plătește și asupra sumelor plătite de întreprinderi elevilor școlilor profesionale cât fac practică în producție"*;

c) interpretarea *per a contrario* a dispozițiilor art. 32 lit. b) din **Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 252/1967, pentru aplicarea Legii nr. 27/1966 privind pensiile de asigurări sociale de stat și pensia suplimentară**, care prevăd că nu se consideră vechime în muncă timpul servit ca ucenic, practicant sau elev al unei școli profesionale, cu excepția celor prevăzuți la art. 30 alin.1 lit. h)² și a celor care fac dovada că în această perioadă au primit **salariu ori au cotizat la fostele asigurări sociale până la 1 ianuarie 1949**.

În această opinie, instanțele au interpretat prevederile art. 89 din Regulamentul de aplicare a Decretului nr. 292/1957 în sensul că perioada în care o persoană a fost ucenic constituie vechime în muncă fără a fi necesar un contract de

civilă, irevocabilă, prin care se menține sentința nr. 138 din 19 mai 2011 pronunțată de Tribunalul Mehedinți, în dosarul nr. 1015/101/2011; **decizia civilă nr. 1204 din 25 aprilie 2012** a Curții de Apel Timișoara, prin care se menține sentința civilă nr. 1634 din 28 octombrie 2011 pronunțată de Tribunalul Caraș - Severin - Secția I civilă în dosarul nr. 2560/115/2009.

² timpul cât o persoană a lucrat ca practicant judecătoresc, ca asistent de farmacie după efectuarea stagiului obligatoriu de practică sau ca practicant în atelierele școlilor profesionale gradul II sau ale liceelor industriale, după absolvirea acestora

muncă, iar lipsa acestui tip de contract nu conduce automat la concluzia că sumele primite ar fi reprezentat bursa.

2. *Într-o altă opinie*³ – susținută de Curtea de Apel Brașov și Curtea de Apel Târgu Mureș - instanțele au admis acțiunile în baza adeverințelor emise de unitățile de învățământ în care se arată că reclamantii au urmat cursurile școlilor profesionale de ucenici, timp în care au beneficiat "de toate drepturile prevăzute de Legea nr. 3/1950 cap. 14, art. 106 ind.2 și art. 133 lit. d)". În plus, au fost depuse statele de plată.

În această opinie, prevederile art. 106 alin. (2) din Legea nr. 3/1950, potrivit căora *cotizațiile de asigurare sunt în sarcina celor care angajează și nu pot fi reținute din salariile angajaților și ale art. 133 lit. d) din același act normativ, conform cărora vechimea în muncă se consideră neîntreruptă când angajatul urmează o școală în scopul pregătirii profesionale*, au fost interpretate și aplicate în sensul că perioada în care au fost urmate cursurile școlilor profesionale de ucenici trebuie considerată vechime în muncă.

3. *Într-o altă orientare de jurisprudență (minoritară)*⁴ - susținută de Curtea de Apel Craiova, perioada de ucenicie a fost recunoscută ca vechime în muncă doar cu dovada veniturilor, nu și a plății contribuțiilor sociale.

Pentru motivarea acestei opinii au fost aplicate prevederile art. 8 lit. a) din **Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 981/1967 cu privire la pregătirea unor muncitori calificați prin ucenicie la locul de muncă**⁵. Astfel, norma legală a fost interpretată în sensul că ucenicia la locul de muncă este o formă de calificare profesională ce se face în baza contractului de ucenicie.

³ Anexa nr. 2 – decizia civilă nr. 58/A din 23 ianuarie 2014, pronunțată de Curtea de Apel Târgu Mureș-Secția I civilă, în Dosarul nr. 2938/102/2013, definitivă; decizia civilă nr. 51/M din 21 ianuarie 2013, pronunțată de Curtea de Apel Brașov-Secția civilă și pentru cauze cu minori și de familie, de conflicte de muncă și asigurări sociale, în dosarul nr. 826/64/2012, irevocabilă; decizia civilă nr. 100/A din 14 noiembrie 2013, pronunțată de Curtea de Apel Târgu Mureș-Secția I civilă, în dosarul nr. 2028/102/2013, definitivă; decizia nr. 216/R din 27 martie 2014 a Curții de Târgu Mureș-Secția I civilă, pronunțată în dosarul nr. 7302/102/2012, irevocabilă.

⁴ Anexa nr. 3 - decizia nr. 7471 din 10 iulie 2013 a Curții de Apel Craiova, prin care se menține sentința nr. 2691 din 22 aprilie 2013 pronunțată de Tribunalul Gorj în dosarul nr. 1895/95/2013.

⁵ pe timpul pregătirii practice în producție ucenicii primesc indemnizații lunare, al căror quantum se va stabili diferențiat, pe ani de pregătire, ținând seama de aportul lor la realizarea producției

Totodată, s-a făcut aplicarea art. 1 alin. (1)⁶ din **Decretul nr. 389/1972 cu privire la contribuția pentru asigurările sociale de stat**, fiind interpretat în sensul că vărsarea contribuțiilor de asigurări sociale nu intră în sarcina ucenicilor, ci a unităților socialiste de stat.

Ca atare, în această opinie a fost suficientă dovada cursurilor de ucenicie și plata unei indemnizații lunare, cererea fiind admisă chiar și în lipsa unei mențiuni exprese cu privire la plata cotizațiilor de asigurări sociale.

4. *Într-o altă orientare de jurisprudență (minoritară)*⁷ - susținută de Curtea de Apel Timișoara, vechimea în muncă pentru perioada uceniciei a fost recunoscută numai prin dovada contractului de ucenicie și o adeverință în care se precizează virarea contribuției pentru pensii, nu și a salariului.

Conform acestei opinii, perioada în care persoana a fost ucenic constituie vechime în muncă, în baza:

a) art. 161 alin. (1) din **Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale** – care prevede modalitatea de calcul a salariilor lunare în cazul în care acestea nu au fost menționate în acte - va fi aplicat și în cazul ucenicului care nu poate dovedi salariul;

b) Pentru recunoașterea perioadei de ucenicie ca vechime în muncă, s-au reținut:

- interpretarea *per a contrario* a dispozițiilor art. 89 din **Regulamentul de aplicare a Decretului nr. 292/1957**, conform căroră "*Nu constituie vechime în muncă timpul servit ca ucenic, practicant sau elev al unei școli profesionale cu excepția celor ce au cotizat la fostele case de asigurări sociale sau dovedesc că au primit un salariu*";

⁶ Art. 1 alin. (1) din Decretul nr. 389/1972 are următorul conținut: "Unitățile socialiste de stat, organizațiile cooperatiste, alte organizații obștești, orice alte persoane juridice, precum și persoanele fizice, care folosesc personal salariat, sînt datorate să verse la bugetul asigurărilor sociale de stat, o **contribuție de 15% asupra câștigului brut realizat** de personalul lor salariat, de persoanele care se califică la locul de muncă sau care urmează cursuri de perfecționare profesională, precum și asupra sumelor primite de ucenici, elevi ai școlilor profesionale, pe timpul cât fac practica în producție, indiferent de forma în care se realizează aceste venituri, de fondul din care se plătesc și de durata contractului de muncă".

⁷ **Anexa nr. 4 - decizia civilă nr. 2966 din 15 decembrie 2010** a Curții de Apel Timișoara, prin care se menține sentința nr. 941 din 28 mai 2010 pronunțată de Tribunalul Caraș - Severin în dosarul nr. 685/115/2010.

- prevederile art. 160 alin. (1) din **Legea nr. 19/2000**, potrivit cărora vechimea în muncă recunoscută pentru stabilirea pensiilor până la intrarea în vigoare a legii constituie stagiul de cotizare;

c) Referitor la plata contribuțiilor de asigurări sociale, s-a făcut aplicarea prevederilor art. 6 din **Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 4161/1953**, potrivit cărora: *"contribuția pentru asigurările sociale se plătește și asupra sumelor plătite de întreprinderi elevilor școlilor profesionale cât fac practică în producție"*.

Ca atare, în această opinie, perioada de ucenicie a fost luată în considerare ca stagiul de cotizare numai în baza adeverinței de virare a contribuției de asigurări sociale.

5. Într-o altă opinie (minoritară)⁸ - susținută de Curtea de Apel Alba Iulia, pentru recunoașterea ca vechime în muncă a perioadei de ucenicie, s-a considerat suficientă existența diplomei de absolvire și înscrierea mențiunii școlii în carnetul de muncă, fără a fi necesare probarea celorlalte elemente (salariu, contribuții sociale, adeverință de la școala sau întreprinderea respectivă).

Pentru a decide în acest fel, instanța a aplicat prevederile Legii nr. 3/1950 cuprinzând Codul Muncii, și anume art. 78 privind ucenicii, art. 104, art. 106 – 107 și ale art. art. 133 lit. d) privind vechimea în muncă.

Acestea au fost opiniile exprimate de instanțele judecătorești în sensul recunoașterii vechimii în muncă pentru perioada de ucenicie. Unele instanțe au menționat în motivare și **punctul de vedere al Casei Naționale de Pensii Publice**, potrivit căruia ucenicii pot beneficia de valorificarea ca vechime în muncă a perioadei de ucenicie doar dacă dovedesc că în perioada de ucenicie au primit salariu pentru care s-a virat contribuția de asigurări sociale de stat.

⁸ **Anexa nr. 5 - decizia civilă nr. 594 din 29 aprilie 2010** pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia - Secția pentru de conflicte de muncă și asigurări sociale, în dosarul nr. 2767/97/2009, irevocabilă

6. *Într-o altă orientare de jurisprudență*⁹ - susținută de Curtea de Apel Oradea – **acțiunea a fost respinsă**, în temeiul art. 89 din **Regulamentul de aplicare a Decretului nr. 292/1957**, respectiv ale art. 32 lit. b) din **Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 252/1967, pentru aplicarea Legii nr. 27/1966 privind pensiile de asigurări sociale de stat și pensia suplimentară**. În această speță, reclamantul a solicitat recunoașterea ca stagiul de cotizare a activității de ucenic dovedită cu mențiunea din carnetul de muncă și adeverință, în care nu se specifică salariul sau plata cotizațiilor, arătând că lipsa acestor mențiuni nu i se poate imputa.

7. *Într-o altă orientare de jurisprudență*¹⁰ - susținută de Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Suceava, Curtea de Apel Alba Iulia, Curtea de Apel Bacău – **solicitățile cu acest obiect au fost respinse**, reținându-se că **perioada** în care persoana a urmat cursurile unei școli profesionale de ucenici și a primit salariu, **nu trebuie să fie valorificată ca stagiul de cotizare**, în cazul în care persoanele respective:

- nu pot face dovada plății cotizațiilor de asigurări sociale și
- nu au încheiat un contract de muncă cu întreprinderea.

Astfel, activitatea fiind prestată în baza unui contract de ucenicie încheiat cu școala profesională nu este luată în considerare ca stagiul de cotizare la calculul pensiei.

Această opinie se întemeiază pe următoarele considerente:

Pe durata contractului de ucenicie reclamații nu detineau contracte de muncă, acestea fiind încheiate după absolvirea școlii profesionale. Pe cale de

⁹ Anexa nr. 6 – Sentința civilă nr. 1223/LMA din 19 decembrie 2011 pronunțată de Tribunalul Satu Mare în dosarul nr. 9008/83/2011, menținută de Curtea de Apel Oradea prin respingerea recursului.

¹⁰ Anexa nr. 7 – Sentința civilă nr. 448 din 28 martie 2014 pronunțată de Tribunalul Argeș în dosarul nr. 3425/109/2013, menținută de Curtea de Apel Pitești prin decizia nr. 786 din 25 septembrie 2014; decizia nr. 1389 din 19 noiembrie 2013, irevocabilă, pronunțată de Curtea de Apel Suceava – Secția I civilă, prin care se menține sentința civilă nr. 800 din 22 mai 2013 pronunțată de Tribunalul Botoșani – Secția I civilă în dosarul nr. 3423/40/2012; decizia civilă nr. 4758 din 29 noiembrie 2012, irevocabilă, pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia-Secția pentru conflicte de muncă și asigurări sociale, în dosarul nr. 418/57/2012; sentința civilă nr. 729/C din 19 iunie 2013 pronunțată de Tribunalul Neamț - Secția I Civilă în dosarul nr. 1163/103/2013, irevocabilă prin nerecurare.

consecință, perioada de ucenicie nu este considerată vechime în muncă. În drept, în acest sens au fost interpretate și aplicate:

a) prevederile art.8 lit. a) din **Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 981/1967**¹¹;

b) prevederile art. 2 din **Legea nr. 263/2010** privind sistemul unitar de pensii publice¹²;

c) prevederile art. 133 lit. e) din **Legea nr. 3/1950** cuprinzând Codul Muncii¹³.

Observăm că instanțele de judecată au pronunțat soluții diferite aplicând aceleași prevederi legale.

II. Prevederile legale a căror interpretare și aplicare este diferită:

1. O primă observație este că în toate deciziile de admitere s-a considerat necesară probarea uceniciei, **nu** a unui contract de muncă, apreciindu-se ca irelevantă lipsa unui contract de muncă pe perioada uceniciei, atât timp cât au fost plătite salarii asimilate veniturilor ce decurg dintr-un contract de muncă. Însă, toate deciziile de respingere se întemeiază pe lipsa unui contract de muncă pe perioada uceniciei.

2. Art. 78¹⁴ privind ucenicii, art. 104¹⁵, art. 106¹⁶ – 107¹⁷ privind asigurările sociale și art. 133 lit. d)¹⁸ privind vechimea în muncă din **Legea nr. 3/1950**

¹¹ sentința civilă nr. 729/C din 19 iunie 2013 pronunțată de Tribunalul Neamț - Secția I Civilă în dosarul nr. 1163/103/2013, irevocabilă prin nerecurare

¹² decizia nr. 1389/2013 pronunțată de Curtea de Apel Suceava – Secția I civilă în dosarul nr. 3423/40/2012

¹³ Decizia civilă nr. 1368/2012 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia în dosarul nr. 6648/97/2010

¹⁴ *Sunt ucenici acei care învață o meserie în școli profesionale și ateliere, precum și acei care-și însușesc individual o meserie lucrând în producție sub conducerea unor persoane calificate.*

¹⁵ *Asigurările sociale se extind asupra tuturor salariaților care prestează muncă în organele și instituțiile de stat, întreprinderile și organizațiile economice ale statului, organizațiile cooperatiste și cele cu caracter obștesc, la persoanele fizice sau persoanele juridice din sectorul particular care folosesc munca salariată, indiferent dacă sunt angajați permanent sau temporar, precum și asupra membrilor lor de familie nesalariați.*

¹⁶ *În vederea organizării asigurărilor sociale se stabilesc cotizații de asigurări, care sunt în sarcina celor care angajează și nu pot fi reținute din salariile angajaților.*

¹⁷ *Neplata cotizațiilor nu privează pe angajați de a beneficia de ajutoare materiale ce li se cuvin; ea atrage majoritatea sumelor datorate, precum și pedepsirea celor vinovați, potrivit legii penale.*

cuprinzând Codul Muncii sunt menționate ca temei legal pentru admiterea unor cereri și pentru respingerea altora.

- Pentru o parte din cererile admise cu această motivația, instanțele au reținut că s-a reținut dovada plății salariilor și a contribuției de asigurări sociale prin adeverințe eliberate de școlile profesionale respective¹⁹ (punctul I.2).

- Într-o altă interpretare de jurisprudență²⁰, s-a considerat suficientă copia diplomei de absolvire și înscrierea mențiunii școlii în carnetul de muncă, fără a fi necesară probarea celorlalte elemente (salariu, contribuții sociale, adeverință de la școala sau întreprinderea respectivă) – punctul I. 5.

- Într-o altă opinie, **instanța a respins cererea** întemeiată pe prevederile Legii nr. 3/1950, reținând că reclamantul nu avea calitatea de salariat la data la începerii cursurilor școlii de ucenici și ca atare, aceste dispoziții nu îi sunt aplicabile²¹ - punctul I.7.

3. Art. 32 lit. b) din **Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 252/1967**, care prevăd că nu se consideră vechime în muncă timpul servit ca ucenic, practicant sau elev al unei școli profesionale, cu excepția celor prevăzuți la art. 30 alin.1 lit. h²² și a celor care fac dovada că în această perioadă au primit **salariu ori au cotizat la fostele asigurări sociale până la 1 ianuarie 1949**.

Această normă legală a fost folosită ca temei legal în considerentele hotărârilor judecătorești, atât pentru respingerea cererilor, cât și pentru admitere (punctele I.1, I.4, I.7).

¹⁸ Vechimea în muncă se consideră neîntreruptă când angajatul urmează o școală în scopul pregătirii profesionale.
¹⁹ decizia civilă nr. 58/A/2014, pronunțată de Curtea de Apel Târgu Mureș, în Dosarul nr. 2938/102/2013, definitivă; decizia civilă nr. 51/M/2013, pronunțată de Curtea de Apel Brașov, în dosarul nr. 826/64/2012, irevocabilă; decizia civilă nr. 100/A/2013, pronunțată de Curtea de Apel Târgu Mureș în dosarul nr. 2028/102/2013, definitivă; decizia nr. 216/R/2014 a Curții de Târgu Mureș, pronunțată în dosarul nr. 7302/102/2012, irevocabilă

²⁰ Anexa nr. 5 - Decizia civilă nr. 594/2010 din 29 aprilie 2010 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia - Secția pentru de conflicte de muncă și asigurări sociale, în dosarul nr. 2767/97/2009, irevocabilă;

²¹ Decizia civilă nr. 1368/2012 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia în dosarul nr. 6648/97/2010

²² timpul cât o persoană a lucrat ca practicant judecătoresc, ca asistent de farmacie după efectuarea stagiului obligatoriu de practică sau ca practicant în atelierele școlilor profesionale gradul II sau ale liceelor industriale, după absolvirea acestora;

4. Art.8 lit. a) din **Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 981/1967**, potrivit căruia pe timpul pregătirii practice în producție ucenicii primesc indemnizații lunare, al căror quantum se va stabili diferențiat, pe ani de pregătire, ținând seama de aportul lor la realizarea producției – a fost interpretat:

- în sensul că indemnizația acordată ucenicilor este asimilată salariului²³, în sensul Codului muncii;

- indemnizațiile lunare nu reprezintă salarii, deoarece nu au fost acordate în baza unui contract de muncă²⁴.

Ca atare, problema de drept supusă atenției privește mai multe norme legale a căror interpretare și aplicare diferită a dat naștere unei practici judiciare neunitare la nivel național.

*

* *

Având în vedere îndatorirea legală a Avocatului Poporului de a cere Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești, pe calea recursului în interesul legii, vă supunem atenției problema uceniei ca și perioadă susceptibilă de a fi valorificată la calculul pensiei, apreciată diferit de către instanțele judecătorești din România.

În scopul exprimării opiniei Avocatului Poporului asupra acestei probleme de drept, avem **în vedere următoarele considerente:**

²³ **sentința nr. 2691/2013** pronunțată de Tribunalul Gorj în dosarul nr. 1895/95/2013, menținută prin decizia nr. 7471/2013 a Curții de Apel Craiova

²⁴ **sentința civilă nr. 729/C din 19 iunie 2013** pronunțată de Tribunalul Neamț - Secția I Civilă în dosarul nr. 1163/103/2013, irevocabilă prin nerecurare.

1. Atât potrivit art. 8 alin. (1) din **Legea nr. 19/2000**, cât și art. 19 alin. (1) din **Legea nr. 263/2010**, stagiul de cotizare este constituit din perioadele în care persoanele au plătit contribuții de asigurări sociale.

Definiția legală a **stagiului de cotizare** este reglementată de art. 3 alin. (1) lit. p) din **Legea nr. 263/2010**, ca fiind: "perioada de timp pentru care **s-au datorat contribuții de asigurări sociale la sistemul public de pensii**, precum și cea pentru care asigurații cu declarație individuală de asigurare sau contract de asigurare socială au datorat și plătit contribuții de asigurări sociale la sistemul public de pensii".

Ca urmare, regula în materia stabilirii vechimii în muncă este că se valorifică perioadele de timp pentru care s-au datorat contribuțiile de asigurări sociale. De la această regulă, legiuitorul a prevăzut excepții potrivit cărora anumite **perioade necontributive au fost asimilate perioadelor contributive** și luate în considerare la calculul pensiei, atât prin **Legea 19/2000**, cât și prin **Legea nr. 263/2010**, astfel:

Art. 38 alin. (1) din **Legea nr. 19/2000** asimilează perioadelor contributive, perioada în care asiguratul:

a) a beneficiat sau beneficiază de drepturi de asigurări sociale, cu excepția celor prevăzute la art. 40 lit. a)-c) și e)²⁵;

b) a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar, organizat potrivit legii, pe durata normală a studiilor respective, cu condiția absolvirii acestora;

c) a satisfăcut serviciul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus, pe durata legal stabilită, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat.

Legea nr. 263/2010, prin art. 49 alin. (1), asimilează stagiului de cotizare și perioadele necontributive în care asiguratul:

a) a beneficiat de pensie de invaliditate;

²⁵ a) pensia pentru limită de vârstă; b) pensia anticipată; c) pensia anticipată parțială; e) pensia de urmaș.

b) a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar, organizat potrivit legii, pe durata normală a studiilor respective, cu condiția absolvirii acestora cu diplomă;

c) a satisfăcut serviciul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus, pe durata legal stabilită, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat;

d) a beneficiat, în perioada 1 aprilie 2001 - 1 ianuarie 2006 de indemnizații de asigurări sociale, acordate potrivit legii;

e) a beneficiat, începând cu data de 1 ianuarie 2005, de concediu pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de accident de muncă și boli profesionale;

f) a beneficiat, începând cu data de 1 ianuarie 2006, de concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani sau, în cazul copilului cu handicap, de până la 3 ani;

g) a fost elev al unei școli militare/școli de agenți de poliție sau student al unei instituții de învățământ din sistemul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională pentru formarea cadrelor militare, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, cu excepția liceului militar.

Observăm că **ucenicia** nu se regăsește printre excepțiile legale de la regula contributivității. **Pe cale de consecință, reținem ca o primă concluzie, necesitatea ca perioada solicitată a fi recunoscută ca stagiul de cotizare să fie perioadă contributivă la sistemul de asigurări sociale.**

Totodată, subliniem că în reglementarea actuală (art. 3 alin. (1) lit. p) din Legea nr. 263/2010) este considerată stagiul de cotizare perioada de timp pentru care s-au datorat contribuții de asigurări sociale.

În continuare, vom urmări aplicarea în timp a prevederilor legale incidente materiei contribuțiilor de asigurări sociale pentru a constata dacă aceste contribuții au fost datorate pe durata ucenicii.

De asemenea, vom analiza prevederile legale în temeiul cărora s-au pronunțat hotărâri judecătorești în prezenta problemă de drept.

2. Primul act normativ sub incidența căruia intră situația expusă este **Legea nr. 3/1950 cuprinzând Codul Muncii**, instanțele reținând dispozițiile art. 78 privind ucenicii, art. 104 și art. 106 – 107 privind asigurările sociale și ale art. 133 lit. d) privind vechimea în muncă.

Observăm că normele indicate nu instituie în mod expres plata asigurărilor sociale pentru ucenici, nici luarea în considerare ca vechime în muncă a perioadei de ucenicie.

Nici prevederile **Hotărârii Consiliului de Miniștri nr. 1036/1950 pentru fixarea drepturilor ucenicilor școlilor profesionale** nu specifică astfel de drepturi.

3. Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 4161/1953, prin art. 6, reglementează fără echivoc **plata contribuțiilor pentru asigurări sociale pentru sumele plătite elevilor școlilor profesionale cât fac practică în producție.**

Menționăm că acest act normativ a fost abrogat în data de **1 ianuarie 1973**, data intrării în vigoare a **Decretului nr. 389/1972 cu privire la contribuția pentru asigurările sociale de stat.**

4. Art. 89 al **Regulamentului de aplicare a Decretului nr. 292/1957** stabilește că *”Nu constituie vechime în muncă timpul servit ca ucenic, practicant sau elev al unei școli profesionale cu excepția celor ce au cotizat la fostele case de asigurări sociale sau dovedesc că au primit un salariu”*. Ca atare, se instituie regula că perioada de ucenicie nu reprezintă vechime în muncă, cu **două excepții**:

a) cei ce cotizat la fostele case de asigurări sociale;

b) cei ce dovedesc că au primit un salariu.

5. **Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 981/1967** nu conține prevederi care ar putea sprijini rezolvarea prezentei probleme de drept.

6. Într-adevăr, conform art. 32 lit. b) din **Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 252/1967**, nu se consideră vechime în muncă timpul servit ca ucenic, practicant sau elev al unei școli profesionale, cu excepția celor prevăzuți la art. 30 alin.(1) lit. h)²⁶ și a celor care fac dovada că în această perioadă au primit **salariu ori au cotizat la fostele asigurări sociale până la 1 ianuarie 1949**.

Apreciem că această normă nu poate fi luată în considerare în actualul context legal, deoarece la calcularea pensiei se are în vedere principiul contributivității, deci perioadele contributive sunt considerate vechime în muncă.

7. Art. 1 alin. (1) al **Decretului nr. 389/1972 cu privire la contribuția pentru asigurările sociale de stat** instituie obligația unităților socialiste de stat, organizațiile cooperatiste, alte organizații obștești, orice alte persoane juridice, precum și persoanele fizice, care folosesc personal salariat, de a vărsa la bugetul asigurărilor sociale de stat, **o contribuție de 15% asupra câștigului brut realizat de personalul lor salariat, de persoanele care se califică la locul de muncă sau care urmează cursuri de perfecționare profesională, precum și asupra sumelor primite de ucenici, elevi ai școlilor profesionale, pe timpul cât fac practica în producție**, indiferent de forma în care se realizează aceste venituri, de fondul din care se plătesc și de durata contractului de muncă. Totodată, art. 5 alin. (2) precizează că *nevărsărea contribuției nu afectează plata drepturilor de asigurări sociale cuvenite celor asigurați*.

Acest act normativ a fost în vigoare **până la 1 aprilie 2001**, data intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000.

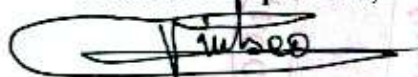
Față de considerentele enunțate, opinăm că perioada de ucenicie trebuie să fie luată în considerare ca stagiul de cotizare în situațiile în care se face dovada

²⁶ timpul cât o persoană a lucrat ca practicant judecătoresc, ca asistent de farmacie după efectuarea stagiului obligatoriu de practică sau ca practicant în atelierele școlilor profesionale gradul II sau ale liceelor industriale, după absolvirea acestora

plății contribuțiilor de asigurări sociale. Totodată, apreciem că în perioada 1950 – 1953 nu se plăteau aceste contribuții pentru ucenici.

În concluzie, vă solicităm să constatați că problema de drept prezentată a primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești și, printr-o decizie obligatorie, să stabiliți modul unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale incidente.

Avocatul Poporului,

Victor CIORBEA

